

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ

Освітньо-наукова програма

підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» «Педагогічна освіта і освіта дорослих в Україні і зарубіжжі» / «Pedagogical and Adult Education in Ukraine and Worldwide»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни «Філософські засади освіти і науки в синхронічному і діахронічному дискурсі»

Викладач Калюжна Тетяна Григорівна – кандидат філософських наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу андрагогіки

Профіль викладача <http://ipood.com.ua/data/Portfolio/Kaliuzhna.pdf>

Контактний телефон +38 066 324 33 29

E-mail: tt-dd-kk@ukr.net

Сторінка дисципліни ipood.com.ua/profl-pdgotovki-zdobuvachv-vischo-osvti-za-stupenem-doktora-flosof-ta-doktora-nauk/

Консультації очні за попередньою домовленістю понеділок та середа з 14.00 до 15.00

Онлайн-консультації за попередньою домовленістю Viber (+380663243329 у робочі дні з 9.30 до 17.30

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Філософські засади освіти і науки в синхронічному і діахронічному дискурсі» призначена для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта, педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». У результаті вивчення навчальної дисципліни аспіранти оволодівають знаннями про теоретико-методологічні засади філософських досліджень у галузі філософії освіти та технологічними засадами освітніх змін у галузі філософії освіти та науки у глобальному та регіональному контекстах, також знайомляться та вивчають чинники (суспільно-політичні, суспільно-економічні, науково-технологічні, культурно-історичні) розвитку філософії освіти та науки у міжнародному контексті. При вивченні даної дисципліни аспіранти набувають знань про організаційно-змістові особливості розвитку і функціонування філософії освіти та науки у сучасному світі.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування порівняльно-педагогічної компетентності науковця-дослідника у галузі філософії освіти, формування світоглядно-методологічних компетенцій у сфері наукової та освітньої діяльності та підготовка висококваліфікованого фахівця, який має високий рівень готовності до професійної діяльності у сфері науки та освіти.

Передбачається самостійна дослідницька діяльність, проведення практичних, семінарських занять, індивідуальні завдання.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософські засади освіти і науки в синхронічному і діахронічному дискурсі» є формування наступних компетентностей:

загальних компетентностей:

- **аналітичні уміння.** Здатність до пошуку, відбору, аналізу й оброблення інформації, до формулювання самостійних тверджень, положень, оцінок. Здатність до організації і проведення фундаментальних, прикладних науково-педагогічних досліджень (**ЗК.1**);

- **когнітивні уміння.** Здатність до здійснення класифікацій отриманого нового знання (визначення причинно-наслідкових зв'язків, принципів, сукупності методів тощо) за результатами емоційного переживання і осмислення рангу наукової новизни власного наробку. Здатність планувати та керувати власним часом (**ЗК.2**);

- **критична самооцінка.** Здатність визначати та задовольняти потреби особистісного та наукового розвитку на основі рефлексивного аналізу власних результатів дослідження, викладацької діяльності **(ЗК.3)**;
 - **здатність до рефлексії.** Здатність допомагати іншим у процесі викладацької діяльності, через наставництво, у ході організації і участі у проектній діяльності, командній роботі під час семінарських, практичних занять **(ЗК.5)**;
 - **ціннісні орієнтири.** Уміння цінувати та поважати мультикультурність. Здатність діяти на засадах соціальної відповідальності і з дотриманням свідомої громадянської позиції **(ЗК.8)**;
- фахових компетентностей:**
- **готовність до здійснення власної аналітико-синтетичної діяльності** з метою визначення специфіки предмету дослідження, рівня його віддзеркалення в науковій літературі та розробки власних теоретичних конструктів, адекватних особливостям розв'язання обраної проблеми у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих. Здатність до аналізу та аргументації вибору його методологічних засад; володіння уміннями здійснення аналізу філософських та ідеологічних актуалітетів освітньої політики на наднаціональному та національному рівнях; навичками застосування синергетичного, системного, аксіологічного, феноменологічного та інших методологічних підходів до аналізу педагогічних процесів на макро-, мезо- та мікрорівні їх функціонування; навичками критичної інтерпретації досліджень у галузі вітчизняної та зарубіжної теорії/історії освіти і педагогіки, синтезу нових ідей; здатність до спілкування з предмету дослідження у межах міждисциплінарного та/або міжнародного експертного середовища **(ФК.1)**;
 - **здатність застосовувати самоаналіз та самооцінку.** Здатність моделювати у професійному бутті динаміку власного професійно-культурного розвитку у вимірах потенціалу таких властивостей особистості, як комунікативність, інтелектуальність, інноваційність; здатність до реалізації професійної творчості як засобу кар'єрного руху на рівні її впливу на професійно-культурний розвиток; до професійної самоосвіти і самовиховання **(ФК.13)**;

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання курсу «Філософські засади освіти і науки в синхронічному і діахронічному дискурсі» передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо та відео, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п. В основі освітнього процесу лежить методологія практичного застосування отриманих філософських компетентностей у практиці роботи педагогів дисципліни на основі роз'яснення філософських методологічних принципів у практиці їхнього застосування у педагогічному процесі як основи методики освітнього процесу

Під час сесії формат очний (*offline / Face to face*), у міжсесійний період - дистанційний (*online*).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання дисципліни «Філософські засади освіти і науки в синхронічному і діахронічному дискурсі» можна вважати успішними за умови досягнення **предметних результатів:**

- здатність використовувати знання сучасних проблем філософії науки і освіти при вирішенні освітніх і професійних завдань у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих. **(ПР 1)**;
- здатність визначати відповідні завдання викладання і навчання та окреслювати їх таким чином, щоб просувати та трансформувати наукові знання в освітній практиці; визначати, поважати та керуватися етичними, культурними та іншими принципами у викладацькій діяльності. **(ПР 13).**

Форми і методи діагностики успішності навчання: виконання індивідуального завдання; навчальні дискусії, бесіда-повідомлення, бліц-диктанти, дебати, майстер-класи, лекція-брифінг, кейс-технології, веб-квести, методичні проекти, метод тестового контролю.

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 2 кредити, 60 годин

Кількість годин: лекції – 14, практичні – 6.

Вид заняття	Кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	6
самостійна робота	40

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/вибіркова
1	1 курс, 1 рік	I	011 Освітні, педагогічні науки,	2	2	залік	нормативна

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Ефективність вивчення дисципліни «Філософські засади освіти і науки в синхронічному і діахронічному дискурсі» значно підвищиться, якщо здобувач зацікавлений у вивченні галузі філософії освіти, має навички самостійної роботи з дисципліни «Філософські засади освіти і науки в синхронічному і діахронічному дискурсі» обізнаний із понятійним апаратом освітнього процесу, базовими методологічними і теоретичними засадами філософії освіти і науки, опанував на рівні магістратури дисципліни: «Філософія», «Методологія педагогічних досліджень» тощо.

ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

У період сесії використовується медіапроектор; мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачами з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період використовуємо комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, методистом, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

Положення «Про аспірантуру і докторантуру» в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Положення «Про забезпечення якості освіти в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про політику академічної доброчесності в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про порядок реалізації права на академічну мобільність в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про визнання результатів неформальної освіти у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України» та ін.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Літ-ра, інформ. ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін викон.
Згідно з розкладом	МОДУЛЬ І. Теоретико-методологічні засади філософських досліджень у галузі освіти і науки Предмет, основні етапи і концепції сучасної філософії науки.	Лекція / Face to face	Презентація (медіа проектор; мобільний пристрій)	1, 2, 3, 4, 8,10.	Робота з першоджерелами. Проблема співвідношення філософії і науки в історичному, епістемологічному і методологічному аспектах. (4 години)	2 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Наука в системі світоглядного знання	Лекція / Face to face	Презентація (медіа проектор; мобільний пристрій)	2, 3,5,10.	Робота з першоджерелами. Характеристика історичних типів світогляду. Роль науки, філософії і релігії як специфічних типів світогляду в сучасній освіті, формуванні особистості, рішенні глобальних проблем, майбутнього людства. (4 години)	3 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Класифікація наукового знання	Лекція / Face to face	Лекція-візуалізація (наочний матеріал)	4,6,8,9.	Робота з першоджерелами. У чому сутність діалектико-матеріалістичної концепції пізнання? Як сьогодні	2 б.	жовтень

					розглядається проблема співвідношення релігійного і наукового знання. (4 години)		
Згідно з розкладом	Наука у культурі сучасної цивілізації	Лекція / Face to face	Лекція-дискусія (модель реальних ситуацій, імпровізація)	6, 10, 12..	Робота з першоджерелами. Глобальні кризи і проблема цінності науково-технічного прогресу. Культура як смислова сфера життєдіяльності людини. (4 години)	3 б.	жовтень
Згідно з розкладом	МОДУЛЬ II. Тенденції розвитку філософії освіти і науки у розвинених країнах світу: глобальний та національний контекст Особливості сучасного етапу розвитку науки	Лекція / Face to face	Лекція-прес-конференція	2, 7, 9.	Робота з першоджерелами. Співвідношення понять енергії і ентропії в термодинаміці і синергетиці. Зміна уявлень про простір і час на неklasичному етапі розвитку науки. (4 години)	5 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Специфіка природничо-наукового і гуманітарного пізнання	Лекція / Face to face	Проблемна лекція	3, 8, 12.	1.Робота з першоджерелами. 2.Синергетичні саморозвиваючі системи і нові стратегії наукового пошуку. 3.Вчення В.І. Вернадського про ноосферу. (4 години)	5 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Співвідношення філософії і педагогіки в загальній парадигмі антропологічних наук	Лекція / Face to face	Лекція із заздалегідь запланованими помилками	1, 2, 3, 8, 12.	1. Робота з першоджерелами. 2. Співвідношення філософії освіти і власне філософії. Концепції і моделі	5 б.	жовтень

					філософії освіти, формування творчого потенціалу особистості. (4 години)		
Згідно з розкладом	Філософське розуміння змісту освіти	Практичне заняття	Проблемно-пошукові, дослідницькі завдання	Додаткова літ-ра: 5,6,7,8, 10,11,12	1.Культуроцентричний і антропоцентричний підходи до розуміння змісту освіти. 2.Зміст освіти в контексті відходу від абсолютизації природничонаукової матеріалістичної картини світу. (4 години)	5 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Філософія освіти – галузь досліджень загальної теоретичної проблематики, цілей і ціннісних засад освіти, принципів формування її змісту	Практичне заняття	Проблемно-пошукові, дослідницькі завдання	Додаткова літ-ра: 5,6,7,8, 10,11,12	1.Педагогіка як наука і мистецтво 2.Співвідношення філософії освіти і власне філософії. 3. Концепції і моделі філософії освіти, формування творчого потенціалу особистості. (4 години)	5 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Різні підходи до визначення сутності світогляду. Причини і механізми зміни типів світогляду.	Практичне заняття	Виконання проблемних завдань, опитування	Додатк. літ-ра: 5,6,7,8, 10,11,12	1.Поняття світогляду, його типологія. 2.Характеристика історичних типів світогляду. (4 години)	5 б.	жовтень
Згідно з розкладом		Індивідуальне дослідницьке завдання				20 б.	
Згідно з розкладом		Залік	Презентації завдань та творчих робіт.			40 б	квітень

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: усний, письмовий, практична перевірка.

Форма контролю: залік.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 60 балів, і рейтингу з атестації (залік) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні /семінарські заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і майбутнього доктора філософії на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«відмінно» - здобувач дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, виконання завдань є правильним, творчим, демонструє знання матеріалу, проявляє активність і творчість у виконанні індивідуальних і колективних завдань;

«добре» - аспірант володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має тезаурус з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні завдань різного типу;

«задовільно»- здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, помилки виправляє за допомогою викладача; враховується наявність конспекту, тезаурусу з дисципліни, виконання різних завдань (дослідницьких, творчо-пошукових тощо) групових завдань;

«незадовільно з можливістю повторного складання» - аспірант дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, пасивно або негативно проявляє себе у виконанні завдань.

Згідно з Положенням «Про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України» контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських занять і має на меті перевірку рівня відповідних компетентностей. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять з дисципліни «Філософські засади освіти і науки в синхронічному і діахронічному дискурсі» – усне опитування, виконання творчо-пошукових, практичних завдань, завдань для самостійної роботи, презентація виконання індивідуального завдання та ін.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні, або на окремих його завершальних етапах.

Підсумковий контроль включає залік відповідно переліку питань розроблених викладачем. Усне опитування проводиться у формі колоквиуму, за допомогою методу бесіди, мозкового штурму. Письмове підсумкове опитування може включати такі методи, як: тест, термінологічний диктант тощо

Результати поточного та підсумкового контролю визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

При визначенні рейтингу здобувача враховуються бали, які він отримує під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу. Бали за поточну освітню діяльність визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 12, що становить не більше 60 сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни. Бали за підсумками проведення заліку або іспиту визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Залікова робота	Сума	
Модуль I				Модуль II								Індивідуальне завдання
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
2	3	2	3	5	5	5	5	5	5	20	40	100

T1, T2 ... – теми модулів.

Примітка. Отримання 20 балів за індивідуальне завдання є необхідною умовою допуску здобувача до підсумкового контролю.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексейчук, І.С., Загороднюк, В.П., Мозговий, Л.І. (2019). Філософія освіти і науки. Навч. посіб. 2-ге вид. переробл. та доповн. Словянськ. 365с. URL: <http://ddpu.edu.ua:8083/ddpu/bitstream/123456789/66/1/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8%20%D1%96%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8.pdf>
2. Базалук О.О. (2010). Філософія освіти. Навчально-методичний посібник. Київ. Кондор. 164 с. URL: https://moskalik.at.ua/inshi/filosofija_osviti.pdf
3. Балл, Г. О., Медінцев, В. О. (2016). Теоретико-множинний метод опису процесів та його застосування у психології. Монографія. Педагогічна думка. Київ, Україна. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/704434/>
4. Богдашина, Е. (2013). Позитивизм в исторической науке на Украине(60-е гг. XIX – 20-е гг. XX вв.). Монографія. Харьков. ХНУ им. В. Н. Каразина. 588 с. URL: <https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2013-11-19/Bogdashina.pdf>
5. Головащенко І. О. (2016) Філософія. Навч. посіб. Вінниця. ВНТУ. 200 с. URL: <http://ua.z-pdf.ru/7tehnicheskie/714900-11-i-golovashenko-filosofiya-navchalniy-posibnik-vinnicya-vntu-udk-101075-bbk-87ya73-g61-rekomendovano-druku-vchenoyu-radoyu.php>
6. Гончаренко, О. А. (2018). Філософія освіти у Львівсько-Варшавській школі: рецепції та практики : дис. на здоб. наук. ступеня д-ра філос. наук : спец. 09.00.10 — філос. освіти, 03 — гуманіт. Науки. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Харків. 445 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Honcharenko_Olha/Filosofiiya_osvity_u_Lvivsko-Varshavskii_shkoli_retseptii_ta_praktyky/
7. Горностаї, П.П., Коробанова, О.Л., Плетка, О. Т., (2018). Свідоме і несвідоме у груповій взаємодії. Монографія. Імекс-ЛТД. Кропивницький, Україна. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/712566/>
8. Довгань А. О. (2015). Філософія [Текст] лекц. курс для аспірантів техн. спец. (конспект. виклад). Терноп. нац. техн. ун-т ім. Івана Пулюя. Тернопіль. ТНТУ ім. Івана Пулюя. Ч. 1. 183 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=ATHEC&P21DBN=ATHEC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=ath_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ZPA=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0000009505
9. Євтух, М.Б., Яшник, С. В. (2017) Інноваційна діяльність в освіті: становлення гуманістичної парадигми. Науковий вісник НУБіП України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія (259). стор. 86-94. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/714701/>
10. Калюжна, Т.Г. (2012). Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти. Монографія. НПУ імені М.П.Драгоманова, Київ. 128 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/2559/>
11. Кремень, В.Г., Ільїн, В.В., Гальченко, М. С. (2020). Стратегії формування творчої особистості: методи, прийоми, форми. Дослідження за темою. Інститут обдарованої дитини НАПН України. Київ, Україна. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/723034/>
12. Лазур Я.В., Мотрук, В. (2013). Бару Ж.-П. Ж.-П. Сартр і А. Камю: погляд із ХХІ ст. на трактування проблеми насильства/ненасильства : філос. есе. / Ж.-П. Бару, Л. Марен ; [пер. з фр., упоряд., передм. В. Мотрука ; наук. ред. Я. В. Лазур]. Ужгород. Ліра. 53 с. URL: http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21

Додаткова література

1. Булат Є. А., Дирда В.І. (2015). Правові і філософські аспекти наукових відкриттів. Монографія. Дніпропетровськ. Герда. 161 с. URL: <http://www.nas.gov.ua/EN/Book/Pages/default.aspx?BookID=0000009699>
2. Довгань А. О. (2015). Філософія [Текст] лекц. курс для аспірантів техн. спец. (конспект. виклад). Терноп. нац. техн. ун-т ім. Івана Пулюя. Тернопіль. ТНТУ ім. Івана Пулюя. Ч. 1. 183 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=ATHEC&P21DBN=ATHEC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=ath_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ZPA=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0000009505

nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=ATHEC&P21DBN=ATHEC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=ath_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ZPA=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0000009505

3. Карівець І. (2017). Суть філософії, або чому ненавидять філософію. Філософські науки. Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». С. 81–85. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=hv_2017_3_1_15
4. Рябченко В.І. (2015). Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті: соціально-філософський аналіз з позицій світоглядно-компетентнісного підходу. Монографія. Київ. Фітосоціоцентр, 674 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/106665/1/monogr_Visha_shkola_UA_v_zagaln-civilizac_konteksti_Ryabchenko_2015_674s.pdf
5. Семенюк, Е., Мельник В. (2017). Філософія сучасної науки і техніки. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів. ЛНУ імені Івана Франка. 364 с. URL: <https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>
6. Степаненко І. В. (2017). Людинотворчий потенціал філософії: стратегічні перспективи вищої освіти. Філософія освіти. Philosophy of Education. № 1 (20). – С. 235–245 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhilEdu_2017_1_13

Періодична література

1. Освіта України
2. Педагогіка і психологія.
3. Філософія освіти і педагогіка.
4. Український вимір.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Інститут філософії ім. Г. Сковороди [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.filosof.com.ua>.
3. Найвидатніші філософи світу та України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.
5. Справочные материалы, учебники, хрестоматии, энциклопедии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philosophy.ru/edu/ref/ref.html>.
6. Тексты Философия XX-XXI вв. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.oba.wallst.ru/library/tema/sc/filos/for/xx_age.htm.
7. Философия без границ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://platonanet.org.ua>.

Затверджено рішенням вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (протокол №9 від 30.09.2020 р.).